

Complexnummer: 515545

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Woningcomplex

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

515546, 515547, 515548

Woonplaats

Tolkamer

Gemeente

Zevenaar

Provincie

Gelderland

Hoofdadres van hoofdobject

Hoofdstraat 1, 6916 AA Tolkamer

Complexomschrijving

Inleiding

WONINGCOMPLEX bestaande uit DRIE DUBBELE WOONHUIZEN met tussenliggende smeed- en gietijzeren HEKWERKEN, TUINMUREN en een in baksteen en basalt opgetrokken achterliggende WATERKERING uit 1912 naar ontwerp van rijksbouwmeester C.H. PETERS (1847-1932) met aan de Neo-Renaissance en het Rationalisme ontleende elementen. De woningen werden gebouwd ten behoeve van de huisvesting van hogere douanebeambten (hogere verificateurs, chefs, stuurlui). Het complex is samengesteld uit de volgende drie onderdelen:

1. Hoofdstraat 1;3 - dubbel woonhuis
2. Hoofdstraat 5;7 - dubbel woonhuis
3. Hoofdstraat 9;11 - dubbel woonhuis

Het complex bestaat uit drie blokken van twee aan twee geschakelde woningen, waarvan het bouwblok 1;3 identiek is aan het bouwblok 9;11. De dubbele woning 5;7 telt twee bouwlagen in tegenstelling tot de bouwblokken aan weerszijden die slechts één bouwlaag tellen. De woningen vertonen een grote eenheid door de identieke detaillering, het materiaalgebruik en de onderlinge compositie met zowel een sterke stedenbouwkundige als een (ieder afzonderlijke) architectonische symmetrie-as. De drie bouwblokken op de hoek van de Hoofdstraat en de Krib, zijn direct aan de dijk gesitueerd met een geringe onderlinge afstand. Tussen de bouwblokken bevinden zich giet- en

smeedijzeren hekwerken en gemetselde bakstenen tuinmuren met telkens twee rechtgesloten deuren. De bouwblokken hebben allen een rechthoekige plattegrondvorm met een net even losgehouden bijgebouw er direct achter van één bouwlaag met een plat dak. De woningen bezitten een op twee niveau's gelegen tuin aan de achterzijde. Deze twee niveau's worden van elkaar gescheiden door een bakstenen door een ezelsrug afgesloten muur die aan de aan de buitendijkse zijde bekleed is met basaltblokken en als waterkering fungeert. Tussen de bouwblokken bevinden zich smeedijzeren hekken. Het merendeel van de woningen bezit nog de oorspronkelijke indeling. Diverse woningen bezitten nog oorspronkelijke interieurelementen als trappenhuisen met bewerkte trappalen, paneeldeuren en schoorsteenmantels.

Waardering

WONINGCOMPLEX uit 1912 bestaande uit DRIE DUBBELE WOONHUIZEN met HEKWERKEN, TUINMUREN en WATERKERING, gebouwd voor hogere douanebeambten met aan de Neo-Renaissance en het Rationalisme ontleende elementen naar ontwerp van de rijksbouwmeester C.H. PETERS.

- Van architectuurhistorische waarde als vrij gaaf bewaard voorbeeld van eenvoudige doch zorgvuldig gedetailleerde, in opdracht van het Rijk in 1912 ten behoeve van overheidsambtenaren gebouwde, dubbele woonhuizen met aan de Neo-Renaissance en het Rationalisme ontleende elementen. De detaillering en vormgeving van de woningen is kenmerkend voor het rijksbouwen in deze periode in het Eerste district in het algemeen en voor het werk van de rijksbouwmeester C.H. Peters in het bijzonder. Het bouwblok valt op vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp die onder meer tot uitdrukking komen in de gave verhoudingen, de zorgvuldige detaillering en het materiaalgebruik. Karakteristiek voor deze voor hogere beambten uitgevoerde woningen is onder meer de toepassing van hardsteen voor lateien en lekdorpels. Dit in tegenstelling tot de bij de woningen van de lagere beambten gebruikte geglazuurde profielsteen. De woningen bezitten nog voor een aanzienlijk deel de oorspronkelijke interieurelementen. Het bouwblok is van belang voor het oeuvre van de architect C.H. Peters. Voor zover tot op heden bekend is behoren deze woningen tot de weinige voorbeelden van dit bouwtype binnen zijn oeuvre. De woningen behoren tevens tot de laatste werken van deze belangrijke architect.
- Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de historisch gegroeide dorpskern van Tolkamer waarbinnen het complex door zijn ligging aan het begin van de Hoofdstraat op de hoek met de Krib en in de as van de Binnenweg niet alleen de entree van de dorpskern markeert maar ook aldaar door de symmetrische opzet van de drie bouwblokken een opvallend en beeldbepalend element vormt dat van bijzondere betekenis is voor het aanzien van het dorp.
- Van cultuurhistorische waarde vanwege als goed voorbeeld van de functionele en typologische ontwikkeling van het woonhuis in de vroege twintigste eeuw. De woningen zijn tevens van belang als bijzondere uitdrukking van de sociaal-economische geschiedenis van Tolkamer in de vroege twintigste eeuw vanwege hun relatie met de voor deze plaats kenmerkende douaneactiviteiten.

Monumentnummer*: 515546

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 4 september 2000
Kadaster deel/nr: 82863/183

Complexnummer

515545

Complexnaam

Woningcomplex

Woonplaats*

Tolkamer

Gemeente*

Zevenaar

Provincie*

Gelderland

Straat*

Hoofdstraat

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

6916 AA

Woonplaats*

Tolkamer

Situering

Locatie

Hoofdstraat

3

6916 AA

Tolkamer

Kadastrale gemeente*

Lobith en Spijk

Sectie*

B

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

2226

Lobith en Spijk

B

3978

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

Dit DUBBELE WOONHUIS is gebouwd op een T-vormige plattegrond en bestaat uit een éénlaagse hoofdbouwmassa onder een overstekend zadeldak gedekt met gesmoorde Muldenpannen. De nok bevindt zich evenwijdig aan de weg. Het dak is voorzien van mastgoten. Aan de voorzijde bevindt zich boven de Vlaamse gevel een aangekapt zadeldak met de nok loodrecht op de weg. Zowel op het voor- als op het achterschild bevinden zich links en rechts hoge gemetselde schoorstenen. De linker schoorsteen in het voorschild is vernieuwd in een forsere vorm. De gevels zijn opgetrokken in baksteen, gemetseld in kruisverband. Aan de achterzijde bevindt zich een door middel van een smal tussenlid met de hoofdbouwmassa verbonden éénlaags aanbouw onder een overstekend plat dak op gesneden consoles. Hierop bevindt zich op de grens tussen de twee woningen een brede hoog opgaande in baksteen opgetrokken schoorsteen. Tegen de achtergevel van deze aanbouw bevindt zich een aangebouwd houten schuurtje onder een lessenaarsdak gedekt met gesmoorde Muldenpannen. De VOORGEVEL is opgedeeld in zes traveeën waarbij de twee linker en de twee rechter traveeën voorzien zijn van vensters met T-schuiframes en achtruits bovenlichten met geel kathedraalglas. De vensters in de twee rechter traveeën zijn voorzien van voorzetramen en bezitten nog de oorspronkelijke deels als persienne uitgevoerde luiken. De twee middelste traveeën bevatten op de begane grond een beide traveeën beslaand gangsportiek waarin zich de twee terugliggende voordeuren bevinden die door middel van een hardstenen stoep met twee treden zijn te bereiken. De gangspartij wordt door een hoger

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

opgetrokken gevelgedeelte met topgevel (Vlaamse gevel) extra geaccentueerd en bepaalt zo in sterke mate de hoofdbouwmassa. De twee vensters zijn ieder afzonderlijk en de deuren gezamenlijk beëindigd met een afgeschuinde hardstenen latei met daarboven in het metselwerk een blinde segmentboog. De vensters zijn ieder voorzien van een T-schuifraam met een zesruits bovenlicht. Het schuifraam heeft aan de onderzijde eveneens een roedenverdeling. Het rechter venster is voorzien van een voorzetraam. Op de hoeken van de bouwmassa bevinden zich hardstenen blokken ter hoogte van de bovendorpel van de vensters en ter hoogte van de wisseldorpels. De LINKER ZIJGEVEL wordt gevormd door de links gelegen terugliggende gevel van de aanbouw aan de achterzijde en de rechts gelegen gevel van de hoofdbouwmassa. Deze laatste gevel is op de begane grond, met uitzondering van een door latei en een blind segmentboogje afgesloten kelderlicht, blind uitgevoerd. Op de verdieping bevinden zich twee door hardstenen lateien, waarboven blinde segmentboogjes, afgesloten vensters. De vensters zijn voorzien van stolpramen en achtruits bovenlichten met geel kathedraalglas. Links bevindt zich een uitgemetseld schoorsteenkanaal dat halverwege de begane grond verdieping begint. Tussen de aanbouw en de hoofdbouwmassa bevindt een smal tussenlid waarin een door middel van een viertal treden te bereiken fraaie paneeldeur met van een roedenverdeling voorziene glasvulling en een achtruits bovenlicht. In de gevel van de aanbouw bevindt zich een breed door een rollaag afgesloten venster met twee gekoppelde ramen waarvan de indeling gewijzigde is. De in hout opgetrokken uiterst links gelegen aanbouw is voorzien van een eenvoudige deur en raam. De ACHTERGEVEL van de hoofdbouwmassa heeft in iedere woning een breed door een blind segmentboogje afgesloten venster. Het rechter venster bevat twee gekoppelde vierruits stolpramen met twee bovenlichten waarvan de oorspronkelijke achtruits bovenlichten verwijderd is. Het linker venster bezit nog de roedenverdeling. Naast ieder venster bevindt zich een klein door een strek afgesloten venster. De indeling van de RECHTER ZIJGEVEL is identiek aan die van de linker zijgevel.

Waardering

DUBBEL WOONHUIS uit 1912.

- Van architectuurhistorische waarde als vrij gaaf bewaard voorbeeld van een eenvoudig doch zorgvuldig gedetailleerd, in opdracht van het Rijk in 1912 ten behoeve van overheidsambtenaren gebouwd, dubbel woonhuis met aan de Neo-Renaissance en het Rationalisme ontleende elementen. De detaillering en vormgeving van het gebouw is kenmerkend voor het rijksbouwen in deze periode in het Eerste district in het algemeen en voor het werk van de rijksbouwmeester C.H. Peters in het bijzonder. Het dubbele woonhuis valt op vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp die onder meer tot uitdrukking komen in de gave verhoudingen, de zorgvuldige detaillering en het materiaalgebruik. Karakteristiek voor deze voor hogere beampten uitgevoerde woningen is de toepassing van hardsteen in plaats van geglazuurde profielsteen voor de afzaten.
- Van stedenbouwkundige waarde als essentieel onderdeel van het complex voormalige douanewoningen aan de Hoofdstraat 1-11. Door de situering op de hoek van de Hoofdstraat en de Krib is het pand van bijzonder belang voor het dorpsbeeld ter plaatse.
- Van cultuurhistorische waarde vanwege als voormalige douanewoningen en als goed voorbeeld van de functionele en typologische ontwikkeling van het woonhuis in de vroege twintigste eeuw.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Bedrijfs-, fabriekswoning

Functie

Beambtenwoning

Monumentnummer*: 515547

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 4 september 2000
Kadaster deel/nr: 82864/31

Complexnummer

515545

Complexnaam

Woningcomplex

Woonplaats*

Tolkamer

Gemeente*

Zevenaar

Provincie*

Gelderland

Straat*

Hoofdstraat

Nr*

5

Toev.*

Postcode*

6916 AA

Woonplaats*

Tolkamer

Situering

Locatie

Hoofdstraat

7

6916 AA

Tolkamer

Kadastrale gemeente*

Lobith en Spijk

Sectie*

B

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

3980

Lobith en Spijk

B

2228

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

Het middelste bouwblok is geheel gelijk aan de twee naastgelegen dubbele woningen voor wat betreft de detaillering en de indeling van de begane grond. Het bouwblok onderscheidt zich alleen door de volledige tweede bouwlaag met daarboven pas het zadeldak (met twee dakkapellen) nu echter zonder de topgevel in het midden. Door de hogere goot ontstaat een rijziger bouwmassa die zorgt voor een sterke ritmering in samenhang met de hoogte van de topgevels bij de andere woningblokken. Het pand is gebouwd op een T-vormige plattegrond en bestaande uit een tweelaags hoofdbouwmassa onder een overstekend zadeldak gedekt is met gesmoorde en rode Muldenpannen. De nok bevindt zich evenwijdig aan de weg. Het dak is voorzien van mastgoten. Zowel op het voor- als op het achterschild bevinden zich links en rechts hoge gemetselde gepleisterde schoorstenen. De gevels zijn opgetrokken in baksteen, gemetseld in kruisverband. Aan de achterzijde bevindt zich een door middel van een smal tussenlid met de hoofdbouwmassa verbonden éénlaags aanbouw onder een overstekend plat dak op gesneden consoles. Hierop bevindt zich op de grens tussen de twee woningen een brede hoog opgaande in baksteen opgetrokken schoorsteen. Tegen de achtergevel van deze aanbouw bevindt zich een aangebouwd houten schuurtje onder een lessenaarsdak gedekt met gesmoorde Muldenpannen. De VOORGEVEL is opgedeeld in zes traveeën waarbij de twee linker en de twee rechter traveeën voorzien zijn van vensters met T-schuiframes en achtruits bovenlichten met geel kathedraalglas. De ramen in de twee rechter traveeën zijn voorzien van voorzetramen. De twee middelste traveeën

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bevatten op de begane grond een beide traveeën beslaand ingangsportiek waarin zich de twee terugliggende voordeuren bevinden die door middel van een hardstenen stoep met twee treden zijn te bereiken. De vensters zijn ieder afzonderlijk en de deuren gezamenlijk beëindigd met een afgeschuinde hardstenen latei met daarboven in het metselwerk een blinde segmentboog. De vensters zijn ieder voorzien van een T-schuifraam met een zesruits bovenlicht. De verdieping bezit zes vensters die ieder voorzien van een raam als op de begane grond. Op de hoeken van de bouwmassa bevinden zich hardstenen blokken ter hoogte van de bovendorpel van de vensters en ter hoogte van de wisseldorpels. In de ZIJGEVELS bevinden zich steeds een door latei en een blind segmentboogje afgesloten kelderlicht en twee smalle vensters op de bovenste verdieping met dezelfde afwerking als de overige vensteropeningen.

Waardering

DUBBEL WOONHUIS uit 1912.

- Van architectuurhistorische waarde als vrij gaaf bewaard voorbeeld van een eenvoudig doch zorgvuldig gedetailleerd, in opdracht van het Rijk in 1912 ten behoeve van overheidsambtenaren gebouwd, dubbel woonhuis met aan de Neo-Renaissance en het Rationalisme ontleende elementen. De detaillering en vormgeving van het gebouw is kenmerkend voor het rijksbouwen in deze periode in het Eerste district in het algemeen en voor het werk van de rijksbouwmeester C.H. Peters in het bijzonder. Het dubbele woonhuis valt op vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp die onder meer tot uitdrukking komen in de gave verhoudingen, de zorgvuldige detaillering en het materiaalgebruik. Karakteristiek voor deze voor hogere beampten uitgevoerde woningen is de toepassing van hardsteen in plaats van geglazuurde profielsteen voor de afzaten.
- Van stedenbouwkundige waarde als essentieel onderdeel van het complex voormalige douanewoningen aan de Hoofdstaat 1-11.
- Van cultuurhistorische waarde vanwege als voormalige douanewoningen en als goed voorbeeld van de functionele en typologische ontwikkeling van het woonhuis in de vroege twintigste eeuw.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Bedrijfs-, fabriekswoning

Functie

Beambtenwoning

Monumentnummer*: 515548

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 4 september 2000
Kadaster deel/nr: 82869/88

Complexnummer

515545

Complexnaam

Woningcomplex

Woonplaats*

Tolkamer

Gemeente*

Zevenaar

Provincie*

Gelderland

Straat*

Hoofdstraat

Nr*

9

Toev.*

Postcode*

6916 AA

Woonplaats*

Tolkamer

Situering

Locatie

Hoofdstraat

11

6916 AA

Tolkamer

Kadastrale gemeente*

Lobith en Spijk

Sectie*

B

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

3982

Lobith en Spijk

B

2229

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

DUBBEL WOONHUIS gebouwd op een T-vormige plattegrond en bestaande uit een éénlaags hoofdbouwmassa onder een overstekend zadeldak gedekt met gesmoorde en rode Muldenpannen. De nok bevindt zich evenwijdig aan de weg. Het dak is voorzien van mastgoten. Aan de voorzijde bevindt zich boven de Vlaamse gevel een aangekapt zadeldak met de nok loodrecht op de weg. Zowel op het voor- als op het achterschild bevinden zich links en rechts hoge gemetselde gepleisterde schoorstenen. De linker schoorsteen in het voorschild is uitgevoerd in schoon metselwerk. De gevels zijn opgetrokken in baksteen, gemetseld in kruisverband. Aan de achterzijde bevindt zich een door middel van een smal tussenlid met de hoofdbouwmassa verbonden éénlaags aanbouw onder een overstekend plat dak op gesneden consoles. Hierop bevindt zich op de grens tussen de twee woningen een brede hoog opgaande in baksteen opgetrokken gepleisterde schoorsteen. Tegen de achtergevel van deze aanbouw bevindt zich een aangebouwd houten schuurtje onder een lessenaarsdak gedekt met gesmoorde Muldenpannen. De VOORGEVEL is opgedeeld in zes traveeën waarbij de twee linker en de twee rechter traveeën voorzien zijn van vensters met T-schuiframes en achtruits bovenlichten met geel kathedraalglas. De vensters bezitten luiken aan weerszijden die samengesteld uit een paneel en een deel dat als persienne is uitgevoerd. De ramen in de twee linker traveeën zijn voorzien van voorzetramen. De twee middelste traveeën bevatten op de begane grond een beide traveeën beslaand ingangsportiek waarin zich de twee terugliggende voordeuren bevinden die door middel van een hardstenen stoep

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met twee treden zijn te bereiken. De ingangspartij wordt door een hoger opgetrokken gevelgedeelte met topgevel (Vlaamse gevel) extra geaccentueerd en bepaalt zo in sterke mate de hoofdbouwmassa. De twee vensters zijn ieder afzonderlijk en de deuren gezamenlijk beëindigd met een afgeschuinde hardstenen latei met daarboven in het metselwerk een blinde segmentboog. De vensters zijn ieder voorzien van een T-schuifraam met een zesruits bovenlicht. Het schuifraam heeft aan de onderzijde eveneens een roedenverdeling. Op de hoeken van de bouwmassa bevinden zich hardstenen blokken ter hoogte van de bovendorpel van de vensters en ter hoogte van de wisseldorpels. De LINKER ZIJGEVEL wordt gevormd door de links gelegen terugliggende gevel van de aanbouw aan de achterzijde en de rechts gelegen gevel van de hoofdbouwmassa. Deze laatste gevel is op de begane grond, met uitzondering van een door latei en een blind segmentboogje afgesloten kelderlicht, blind uitgevoerd. Op de verdieping bevinden zich twee door hardstenen lateien, waarboven blinde segmentboogjes, afgesloten vensters. De vensters zijn voorzien van stolpramen en achtruits bovenlichten met geel kathedraalglas. Links bevindt zich een uitgemetseld schoorsteenkanaal dat halverwege de begane grond verdieping begint. Tussen de aanbouw en de hoofdbouwmassa bevindt een smal tussenlid waarin een door middel van een viertal treden te bereiken fraaie paneeldeur met van een roedenverdeling voorziene glasvulling en een achtruits bovenlicht. In de gevel van de aanbouw bevindt zich een breed door een rollaag afgesloten venster met twee gekoppelde ramen waarvan de indeling gewijzigde is. De in hout opgetrokken uiterst links gelegen aanbouw is voorzien van een eenvoudige deur en raam. De ACHTERGEVEL van de hoofdbouwmassa heeft in iedere woning een breed door een blind segmentboogje afgesloten venster met twee gekoppelde vierruits stolpramen (rechter venster voorzien van dubbel glas) met twee achtruits bovenlichten. Naast ieder venster bevindt zich een klein door een strek afgesloten venster. De indeling van de RECHTER ZIJGEVEL is identiek aan die van de linker zijgevel.

Waardering

DUBBEL WOONHUIS uit 1912.

- Van architectuurhistorische waarde als vrij gaaf bewaard voorbeeld van een eenvoudig doch zorgvuldig gedetailleerd, in opdracht van het Rijk in 1912 ten behoeve van overheidsambtenaren gebouwd, dubbel woonhuis met aan de Neo-Renaissance en het Rationalisme ontleende elementen. De detaillering en vormgeving van het gebouw is kenmerkend voor het rijksbouwen in deze periode in het Eerste district in het algemeen en voor het werk van de rijksbouwmeester C.H. Peters in het bijzonder. Het dubbele woonhuis valt op vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp die onder meer tot uitdrukking komen in de gave verhoudingen, de zorgvuldige detaillering en het materiaalgebruik. Karakteristiek voor deze voor hogere beambten uitgevoerde woningen is de toepassing van hardsteen in plaats van geglazuurde profielsteen voor de afzaten.
- Van stedenbouwkundige waarde als essentieel onderdeel van het complex voormalige douanewoningen aan de Hoofdstaat 1-11.
- Van cultuurhistorische waarde vanwege als voormalige douanewoningen en als goed voorbeeld van de functionele en typologische ontwikkeling van het woonhuis in de vroege twintigste eeuw.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Bedrijfs-, fabriekswoning

Functie

Beambtenwoning